

2. ULUSLARARASI İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞAN SAĞLIĞI KONGRESİ

2ND INTERNATIONAL CONGRESS ON OCCUPATIONAL SAFETY AND SECURITY

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AMAÇ, KAPSAM VE KAVRAMLARDAKİ ÇELİŞKİLERİN ORTADAN KALDIRILMASI

Ömer GÜLTEKİN¹, Can DEMİREL²

*Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü
Lüleburgaz / Kırklareli*

candemirel@klu.edu.tr, omergultekin@klu.edu.tr

ID: 369 K: 341

Öz: Giriş: İş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemek adına yapılan çalışmalar olarak bilinen iş sağlığı ve güvenliği kavramlarının, doğru olarak ortaya konulamaması, amaç ve kapsamının net olarak belirlenmemesi bu alanda yapılan çalışmaları olumsuz yönde etkilemektedir. İş sağlığı ve güvenliğinde zamanla değişen kavramlarda eski ifadelerin kullanılması, kavramlar içinde geçen kelimelerden yola çıkılarak tanımlama yapılması doğru algıyı yıkmakla birlikte amacından da saptırmaktadır. **Amaç:** İş sağlığı ve güvenliği alanında yer alan kavramların, kapsamının doğru şekilde ortaya konularak amacına hizmet etmesinin sağlanması. **Kapsam:** İş sağlığı, iş güvenliği kavramları, iş sağlığı ve güvenliğinin amacı ve kapsamı olarak belirlenmiştir. **Yöntem:** Bu araştırmada örnekleme için Bursa ilinde hizmet veren ortak sağlık güvenlik birimlerinde çalışan iş güvenliği uzmanlarının görevleri itibariyle verdikleri Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi notları, ülkemizde akademik düzeyde yayınlanmış olan İş Sağlığı ve Güvenliği kitapları, bu kitapların alıntı yapıldığı makaleler ile 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu başta olmak üzere kanuna dayalı mevzuatlar incelenerek, iş sağlığı ve güvenliğine dair tanımlar, amacı ve kapsamı gibi konular incelenerek karşılaştırılmıştır. **Bulgular:** Mevzuatta geçen herhangi bir tanım olmamakla beraber incelenen kaynaklarda kelimenin anlamına göre tanımlama yapılan iş sağlığı, amacından sapan bir kavram olarak karşımıza çıkar. İş sağlığı ile ilgili yapılan tanımlamaların çoğunda sağlık yönünden yapılması gereken sağlık muayenesi, sağlık gözetimi ile sağlık tanımı anlatılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliğinin geçmişine baktığımızda işçi sağlığı ve iş güvenliği olarak karşımıza çıktığını görüyoruz. Burada ki işçi sağlığı kavramında işçinin iyilik hali olarak tanımlanması ve bunun içinde sağlık çalışmalarının anlaşılması normal olarak karşılanabilir. ILO tarafından yapılan İş sağlığı tanımında, çalışan sağlığı yerine daha kapsamlı bir ifadeyle işin çalışana, çalışanın işe uygun hale getirilmesi olarak tanımlanmıştır. İş güvenliği kavramı için çok çeşitli tanımlar yer almakla beraber genel anlamı ile çalışma ortamından kaynaklı tehlikeler ile birlikte bu tehlikeler doğacak risklerin analizi, değerlendirilmesi ve ortadan kaldırılması veya ortaya çıkmaması için alınacak önlemler için yapılan çalışmalar bütünü olarak tanımlanmıştır. Araştırmada İş sağlığı ve güvenliği amacının özellikle Çalışanlara verilen eğitimlerde “insanın en temel hakkı yaşam hakkıdır diye başlayarak eğitim sonunda makinaların araç ve gereçlerin korunması ile sona erdiği görülmektedir. Ayrıca İş Sağlığı ve Güvenliği için hazırlanmış afişlerde iş güvenliği makine, araç gereç yanında üretim güvenliğini korur gibi ifadelerde yer almaktadır. Bunların yanında iş güvenliği kapsamı

2. ULUSLARARASI İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞAN SAĞLIĞI KONGRESİ

2ND INTERNATIONAL CONGRESS ON OCCUPATIONAL SAFETY AND SECURITY

yanlış algılanmış olmalıdır ki müşteri odaklı çalışan bazı firmaların içerisinde müşteri iş güvenliği talimatnamesi olduğu görülmüştür. **Sonuç:** Yapılan araştırma ve incelemelerde bu alanda kavram kargaşasına en çok maruz kalan iş sağlığıdır. İş sağlığının ILO tarafından yapılan tanımında geçen işin insana, insanın işe uygun hale getirilmesi ifadesi iş sağlığının en yalın ve doğru tanımıdır. Bu tanımda bize gösteriyor ki iş sağlığının işçi sağlığı için yapılan sağlık gözetimi, takibi ve reçete yazmaktan çok daha derin ifadeler barındırmaktadır. İş sağlığının çalışanın sağlığı anlamında düşünülerek iş yeri hekimlerinin sorumluluğunda olduğunun gösterilmesi ne kadar yanlış ise yine iş güvenliğinin teknik tehlikeler olarak algılanarak sadece iş güvenliği uzmanlarının sorumluluğunda gösterilmesi de bir o kadar yanlış bir algıdır. İş güvenliğinin çalışanların sağlıklarının korunması yanında işletmeyi, makine ekipmanları koruduğu, üretimin kalitesini arttırdığı, işletmeyi prestijli kıldığı gibi olumlu katkıları olabilse de bunlar hiçbir zaman amaç olarak gösterilmemelidir. İş sağlığı ve güvenliğinde kavramların amacının yanında kapsamının doğru algılaması gereklidir. Amaçtan yola çıkarak kapsamının belirlenmesi çok daha doğru olacaktır. İş sağlığı ve güvenliği çalışanları korumaktır. Burada herhangi bir işyerinde çalışanlar haricinde müşteri, misafir, ziyaretçi vb gibi kişilerde bulunabilir. Örneklerde olduğu gibi çalışan dışındaki kişilerin bir işyerinde bulunması ve onların o alanlarda korunması iş sağlığı ve güvenliği kapsamında değerlendirilemez. İş Sağlığı ve Güvenliğinin merkezinde çalışan vardır. Bu nedenle, İş sağlığı ve güvenliğinin kavramlarının genel manada iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemek için yapılan çalışmalar olarak düşünüldüğünde (iş kazası ve meslek hastalığı tanım ve kapsamı 5510 sayılı kanunda yer alan şekliyle değerlendirilmelidir), burada tek ve nihai bir amaç ortaya çıkar, o da çalışan sağlığının korunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı, İş Güvenliği, Amaç, Kapsam, Kavram